Cetatea Cavalerilor Nr. 1 (17)/ ianuarie 2022

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889
ISSN-L 2734 -688

Un ordin al lui Avram Iancu[1].

În anii de revoluție 1848—1849, a fost în două rânduri comuna Zlatna, din județul Alba, arena unor ciocniri sângeroase între românii și maghiarii din acea localitate și împrejurime, și în ambele rânduri s'au întâmplat acolo măcelăriri reciproce, incendieri și, la urmă, jefuiri, luându-se din partea învingătorilor, care erau români, de la maghiarii învinși, bani, vite, cereale și alte lucruri. Prima ciocnire s-a întâmplat la 23 Octombrie 1848. Provocarea a venit din partea maghiarilor, iar românii au răspuns la ea fără milă și cruțare, dând curs liber dorului lor de răzbunare. Au fost măcelăriți atunci peste 600 (șase sute) de maghiari, între care 32 de intelectuali, funcționari de toate categoriile, preoți, etc.

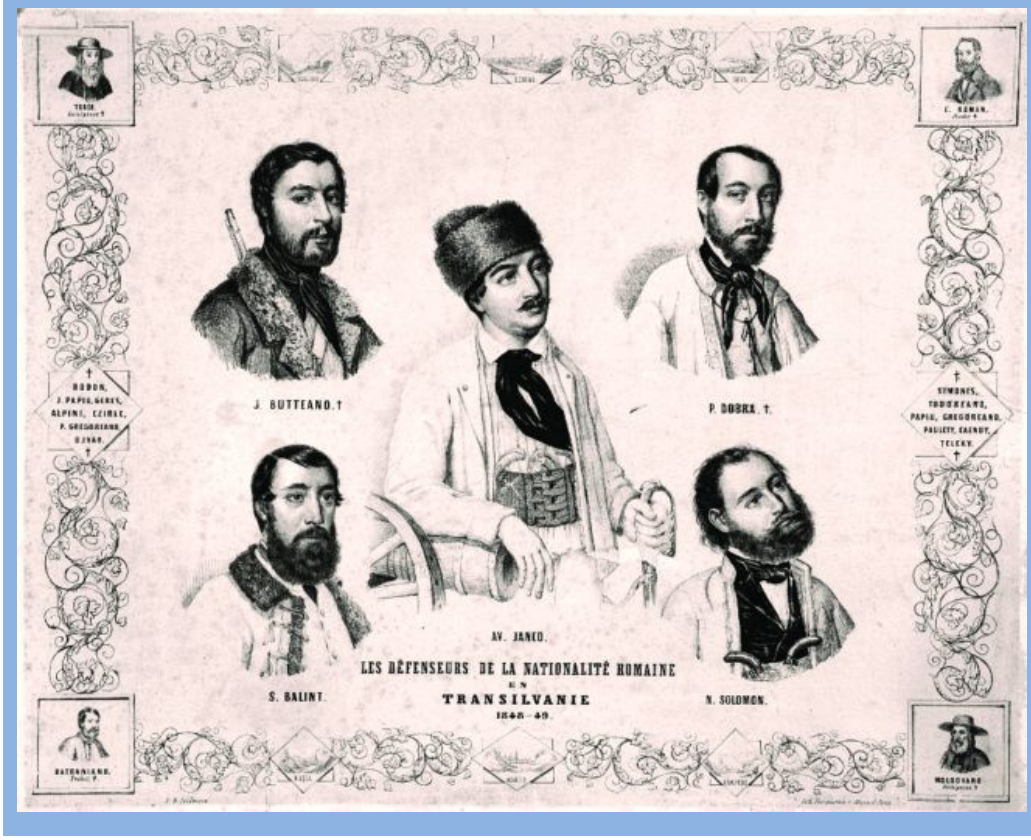

Ordinea a fost restabilită de Avram Iancu, care, în 26 Octomvrie, a sosit la fața locului, însoțit de prefectul Simeon Balint și a capacitat și înduplecat oamenii, să deie îndărăt aceea ce nu era al lor, vite,

[1] Teodor Păcățian, *Un ordin al lui Avram Iancu*, în *Transilvania* nr. 7, iulie 1926, p. 354-362 . Document transcris de col. r. Dr. Constantin Moșincat

cereale, bani, şi, de fapt, a fost restituit aproape în întregime aceea ce se luase ca pradă de război, mai ales din visteria statului, pentru că românii luaseră şi din casa erarială 39,00 0 de florini, în aur, argint şi bani de hârtie.

A doua catastrofă asupra comunei Zlatna s-a dezlănţuit în Iunie 1849. Anume, după ce Lupu Kemeny, în curs de 9 zile şi-a încercat zadarnic norocul de a învinge pe Iancu la Abrud, pentru că totdeauna a fost el bătut de trupele lui Iancu, în ziua a zecea, în 16 Iunie 1849, dis de dimineaţă, pe nesimţite şi-a început retragerea spre Zlatna, atacat fiind, totuşi, şi pe drumul de retragere de trupele române ale lui Iancu, cu bun succes. Cu trupe reduse în mod simţitor a ajuns Kemeny la Zlatna, dar nu a putut întră în comună, pentru că satul ardea, incendiat fiind din toate părţile; stradele erau pline de oameni morţi şi suflet de om viu nu se mai afla în Zlatna. Kemeny a trebuit să-şi facă retragerea din Munţii Apuseni pe alte drumuri. Despre acest nou act de răzbunare asupra comunei Zlatna, săvârşit din partea românilor, Iancu nu a avut nici o cunoştinţă. Nu la ordinul său, sau al cuiva dintre oamenii săi, s-a întâmplat aceea ce s-a întâmplat, acum a doua oară, în comuna Zlatna. De aceea, când s-a făcut lui Iancu raport amănunţit despre barbariile săvârşite în Zlatna, de oameni de sub comanda sa, a ordonat imediat

facerea unei anchete severe, pentru stabilirea şi pedepsirea celor vinovaţi. Se ştia, că oamenii din Bucium au făcut cruzimile neiertate din Zlatna şi de aceea a trimis de-a dreptul la ei pe trei dintre cei mai buni sfetnici ai săi, anume: pe Vasile Moldovanu, prefectul Târnavei, pe Alexandru Grama şi pe Alexandru Boeriu, ca să stabilească adevărurile şi să aresteze pe cei vinovaţi. Ordinul, cu care li s-a dat misiunea aceasta, se găseşte în original, între hârtiile rămase în urma decedatului Vasile Moldovanu şi bine păstrate de fiicele sale Mia şi Claudia Moldovanu, din Boziaş ,jud. Târnava - Mică. E scris cu litere latine, nu cirilice, de altă mână, nu de a lui Iancu, dar subscrierea e a lui Iancu. **Ordinul are cuprinsul următor:**

„Exmisiune. După acare atenuare, trimit la Buciumam de Comisari inpoteriţi (împuterniciţi): pe DI B(V)asilie Macariu Moldovanu, Alexandru Gramma, şi Alexandru Boeriu, spre a cerca liberi, după sensul legilor humanităţii, şi Patriotice, după aceia, care au fost capii crudelităţii şi a barbariei Pătrate în oraşul Zlathna, dându-le şi asistinţie Militare, spre a putea sta în contra Contumaţii ori caria şi ca pe cei ce vor eşi de vinovaţi, pe loc se pot aresta”.

Punctele Capitale a Cercării vor fi tot ce se cuprinde în Ordinele sus insemnate, adică: 1. Eşit-au fost duşmanul din sus numitul oraşul? Şi de au eşit; 2. Pentru ce au îndresnitu a aprinde? Şi dacă au aprins; 3. Cine au aprins? Nu sau întâmplat aprinderea ţinând focul din puste cu duşman?[2] 4. Cine au îndrăznit a păta Caracterul Naţionale cu cruzimi neauzite, omorând tocma şi pe confraţi noştri români şi jefuindu-i în mod [două cuvinte şterse, aşa că nu se pot ceti] varvaru(barbar)? Centurionul local va fi dator cu ascultare şi la porunca susnumiţilor Domni Comissari de loc va fi dator a aduce înainte pe acela, care după mărturisirea mărturii, va fi chemat, îngrijind totdeodată, ca de pe cei ce vor eşi vinovaţi se trage diurnul legal al Dnilor Comissarii, câte 2 fiorini m. c. pe toate ziua. Dat în Câmpeni, 25 Iunie”. Avram lancu, prefect Aur. Gemin. II[3].

[2] *Ibidem*, p. 356
[3] *Ibidem*, p. 349